

Luis Landero

Levensloop

De wortels van de schrijver Luis Landero zijn te vinden tussen die van de kurkeiken in Extremadura. Hij werd er in 1948 geboren in een eenvoudig plattelandsgezin in Albuquerque, dichtbij de Portugese grens. Hoewel er al drie dochters waren, projecteerde de vader al zijn verwachtingen, hoop en ambities op zijn zoon, maar confronteerde hem ook al vroeg met zijn frustraties. Geen wonder dat het speelse, ondernemende dorpsjoch het dikwijls met zijn strenge, veeleisende vader aan de stok kreeg. Van de vijftiger jaren waarin Luis opgroeide, volop Franco-tijd, herinnert hij zich vooral dat er door de volwassenen veel angstvallig verzwegen werd uit de Burgeroorlog en de tijd daarna. Al woonde hij een groot deel van zijn leven in Madrid, hij is zich altijd een dorpsmens blijven voelen en keert nog elk jaar voor de Semana Santa, de Stille Week, terug naar zijn geboortedorp.

kurkeik

Nederlandse vertalingen:

De geschiedenis van een onbegrepen man
vertaling Elly de Vries-Bové
uitgeverij Amber
ISBN 90-5093-199-5, 1992
452 pag.

Ridders van fortuin
vertaling Elly de Vries-Bové
uitgeverij Menken Kasander
& Wigman
ISBN 90-74622-22-4, 1997
315 pag.

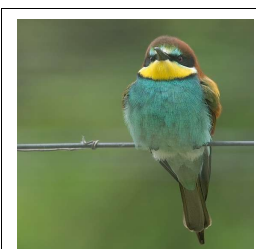
Rond 1960 verhuisde het gezin terwille van de toekomst van de kinderen naar Madrid. Luis moest al jong buiten schooltijd gaan werken: zo had hij baantjes als garagehulp en loopjongen. Hij leerde goed gitaarspelen en gaf al vanaf zijn zestiende jaar les. Toen hij jaren later serieus het schrijverschap op zich nam, bleef hij wel gitaarspelen, maar een professionele carrière daarin streefde hij niet na, want hij vond zelf zijn talent daarvoor onvoldoende. Toen hij zestien jaar oud was, overleed zijn vader. De jonge Landero ging Spaanse letterkunde studeren aan de Complutense Universiteit.

Na zijn afstuderen trok hij met zijn gitaar naar Parijs met een groepje verwante kunstenaars, een korte vrijgevochten periode. Terug in Madrid kreeg hij een baan als assistent aan de universiteit en al spoedig trouwde hij. Later gaf hij les aan een middelbare school en tot vrij recent aan de belangrijkste toneelopleiding van Madrid. In 1995 gaf hij een jaar college Spaanse literatuur aan Yale universiteit. Luis en zijn echtgenote hebben twee zonen, Alfredo en Luis, de oudste is hoogleraar filosofie geworden, de ander diplomaat. Bij hun opvoeding was hij naar eigen zeggen een milde, toegeeflijke vader, als bewuste reactie op de strenge opvoeding die hij zelf had ondervonden. Nu hij gepensioneerd is, voelt hij zich vrij, ongehinderd door verplichtingen.

Inspiratie

Van jongs af aan was Luis Landero gefascineerd door de verhalen die zijn oma hem vertelde. Naar eigen zeggen heeft hij aan haar te danken dat hij de kracht van de orale traditie leerde toepassen bij het opbouwen van een verhaal en het vasthouden van de aandacht van de toehoorder of lezer. Verder verslond hij veel detectives. Als kind kreeg hij eens een vogeltje, een bijeneter, en later vergeleek hij in interviews graag de esthetische eisen die hij aan een boek stelt met het gevoel van het kloppende hart van dat vogeltje in zijn handen.

bijeneter

Later ontwikkelde Landero zich tot een groot kenner van de Spaanse en internationale klassieke literatuur. Tot zijn favoriete auteurs behoren Cervantes, Valle Inclán, Flaubert, Faulkner, Conrad, Tsjechov en Kafka. Voor hem is een scherp observatievermogen allesbepalend voor het schrijverschap. Zijn overtuiging is dat de helden van het 'papieren universum' inclusief die van de film van wezenlijke invloed zijn op de karaktervorming van een individu. In zijn romans toont hij af en toe overeenkomst met het Latijns-Amerikaanse magisch realisme. Wat hem bindt met Gabriel García Márquez is beider plattelandsafkomst en een daarmee samenhangende, beschouwende mentaliteit. Tegenwoordig leest hij zelf het liefst non-fictie, met name werken van historici, filosofen en wetenschappers.

Kenschets

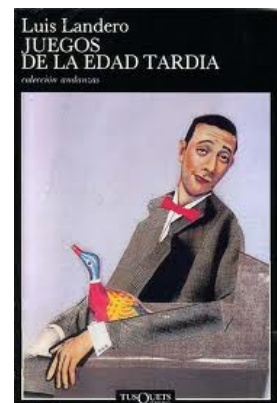
Al vanaf zijn veertiende schreef Luis Landero veel, vooral gedichten, maar decennialang durfde hij niemand iets van zijn pennenvruchten te laten lezen. Deze bescheidenheid en zijn bespiegelende persoonlijkheid komen duidelijk naar voren in zijn romans, die vele verbale vondsten herbergen, die overigens uiteraard van een vertaler eveneens taalkundige vindingrijkheid vergen. Een melancholieke sfeer kenmerkt al zijn werk, maar het is wel altijd dooraderd met humor en ironie, gebaseerd op zijn milde scepsis en wat hij zelf noemt relativiseringsvermogen. Ondanks de betrekkelijk geringe omvang getuigt zijn oeuvre van een sterke gedrevenheid de lezer zijn gedachten deelachtig te maken. Zijn verzorgde stijl maakt zijn werk tot een genoegen om te lezen.

Uitspraken

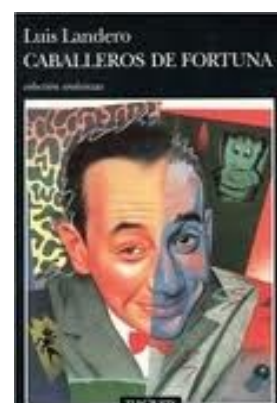
In interviews reageert Landero dikwijls met nauwkeurig geformuleerde, prikkelende uitspraken, waarmee hij een kijkje in de keuken biedt. Als credo gaf hij aan: 'De eerste ethische plicht van een schrijver is pessimistisch zijn en de tweede, zich niet te laten verslaan door het pessimisme en te blijven strijden. Hoe kun je leven zonder hoop?' Een belangrijke opgave voor de schrijver is volgens hem 'het onzegbare zeggen'. Doelgerichtheid spreekt uit: 'We leiden het leven dat we leiden, maar wat ons werkelijk bepaalt is wat ze zouden willen zijn.' Om succes zegt hij niet veel te geven; hij noemt het een 'verslavende drug' en 'een masker van het geluk'. Hij hekelt de huidige tijd met haar snelle, vergankelijke populariteit. Opmerkelijk is ook zijn uitspraak: 'de sleutel tot humor is verandering van perspectief'.

Oeuvre

De eerste roman van Landero, *Juegos de la edad tardía*, verscheen in 1989 en was een eclatant succes. Het boek werd enthousiast ontvangen en vooral geprezen om de sterke vertelkracht en erudiete stijl. De auteur was toen al ruim veertig jaar oud en hij had relatief lang gewerkt aan dit boek. Het werd bekroond met zowel de Premio de la Crítica als de Premio Nacional de Literatura en al spoedig in negen talen vertaald. Het thema van *Juegos de la edad tardía* is een midlifecrisis. De centrale figuur is Gregorio Olías, een veertiger, die als kantoorbediende, maar ook in zijn privéleven een kleurloos bestaan leidt. Plotseling krijgt zijn leven een interessante wending als hij wordt opgebeld door een man die hem vleit met de veronderstelling dat de aangesprokene een boeiend leven heeft als gevierd dichter en man van de wereld. De telefoontjes blijven wekelijks komen en voor Gregorio gaan fantasie en realiteit steeds meer door elkaar lopen. Het is een geestige, vrij scherpe, ontroerende tragikomedie.

Pas zes jaar later kwam zijn tweede roman uit: *Caballeros de fortuna*. Met dit boek beantwoordde hij ruimschoots aan de gewekte verwachtingen; het was even rijk van inhoud, vaardig geschreven en zorgvuldig geformuleerd als zijn debuutroman, maar wel met een minder scherpe toonzetting. In *Caballeros de fortuna* voert Landero vijf nogal wonderlijke personen in een kleine gemeenschap ten tonele als ridders van fortuin die verstrikt raken in het najagen van hun dromen op het gebied van liefde, geluk, waardering en rijkdom. Hun fantasieën en levens blijken onlosmakelijk met elkaar verweven, hun lot onontkoombaar. Dit is een mild boek, getuigend van een wijs oordeelsvermogen. Landero bevestigde hiermee zijn vooraanstaande positie in de huidige Spaanse literatuur.

Tot 2009 volgden nog vier romans, alle bij Editores Tusquets. In *Hoy, Júpiter* uit 2007 vereffent Luis Landero op kafkaëske wijze een oude rekening met zijn vader. Zijn laatste werk tot nu, *Retrato de un hombre inmaduro*, twintig jaar na zijn eerste roman uitgebracht, bevat een afwisseling van autobiografische en essayistische elementen. Behalve romans schreef Landero veel korte essays en artikelen in *El País*, waarvan een aantal gebundeld is uitgegeven.

Romans van Luis Landero

Juegos de la edad tardía, 1989
Caballeros de fortuna, 1994
El mágico aprendiz, 1998
El guitarrista, 2002
Hoy, Júpiter, 2007
Retrato de un hombre inmaduro, 2009

Vertalingen

Het debuut van Landero, *Juegos de la edad tardía*, werd in negen talen vertaald. In het Nederlands kreeg deze roman merkwaardigerwijs de verklarende titel *De geschiedenis van een onbegrepen man* (1992). Ook zijn tweede roman,

Caballeros de fortuna, werd in het Nederlands vertaald: *Ridders van fortuin* (1997). De sterke verhaalopbouw met specifieke ironie, soms groteske humor en dromerige bespiegelingen is in beide vertaalde werken zeer goed getroffen. Deze vertalingen zijn weliswaar bij verschillende uitgeverijen uitgekomen, maar verricht door één vertaler, Elly de Vries-Bovée, die duidelijk de moeite heeft genomen zich goed in te leven in de genuanceerde formuleringen van de auteur en met deze vertalingen kwaliteitswerk heeft geleverd. In Nederland heeft het werk van Landero geen groot

publiek getrokken, maar wel lovende recensies gekregen. Het zou beslist de moeite waard zijn, ook zijn latere werken te ontsluiten voor de Nederlandse lezer, maar daarvoor dan meer publiciteit te genereren.

Heleen Peeters, 10 november 2011